

Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΑΙ Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΘΗΝΩΝ*

Υ Π Ο
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

Αί τῶν τελευταίων ἐτῶν πολιτικά περιπέτεια, εἰς τὴν δίνην τῶν ὁποίων κατ' ἀνάγκην τινὰ ἀναπόδραστον ἐστροβιλίσθη καὶ ἡ Ἑλλάς, οὐδεμίαν μορφήν καὶ ἔποψιν τοῦ ἐθνικοῦ βίου ἀφῆκαν ἀνεπηρέαστον. Οὐδόλωσ δ' ἄρα παράδοξον ὅτι καὶ ἡ Ἐκκλησία, εἰ καὶ χριστόδημον ἴδρυμα, οὐχ ἤττον ἐξ ἀνθρώπων ἀποτελουμένη καὶ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φερομένη ἱστορία, δὲν ἴσχυσε νὰ παραμείνῃ ἀμέτοχος τῆς γενικῆς συγχύσεως καὶ ἀνωμαλίας. Ἐντεῦθεν προέκυψαν τὰ τόσον ἐπ' ἐσχάτων συνταράξαντα τὴν καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίαν λυπηρὰ γεγονότα.

Εἶναι περιττὸν νὰ μνημονεύσωμεν ἐν λεπτομερείᾳ τούτων ὡς λίαν προσφάτων καὶ ἄρα τοῖς πᾶσι γνωστῶν. Ἐκεῖνο ὅπερ δέον ἐνταῖθα νὰ πιστωθῆ εἶναι ἡ ὠριμάσασα ἐν παντὶ τῷ λαῷ καὶ τῷ κλήρῳ σφοδρὰ ἔφρασις τῆς τῶν πάντων συνδιαλλαγῆς καὶ ἐνώσεως. Ὅτε δὲ ὁ Μητροπολιτικὸς τῶν Ἀθηνῶν θρόνος εὐρέθη κενὸς μετὰ τὴν ὀριστικὴν ἀπ' αὐτοῦ λόγῳ γήρατος ἀπομάκρυνσιν τοῦ τέως Ἀθηνῶν Θεοκλήτου, πολλαχῶς καὶ ἀπανταχόθεν διεδηλοῦτο ὁ ἰσχυρὸς πόθος καὶ διετυποῦτο ἡ ἀξιῶσις ὅπως ἡ εἰρήνευσις καὶ συνδιαλλαγή ἐν τῷ λαῷ ἄρξῃται ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἀφορμῆς διδομένης ἀπὸ τῆς πληρώσεως τοῦ Μητροπολιτικοῦ τῶν Ἀθηνῶν θρόνου. Καὶ ἠκούοντο ἀπὸ τοῦ ἐρμηνέως τῆς κοινῆς γνώμης τύπου πολλά, πολλὰ δὲ καὶ πολύτροποι εἰσηγήσεις ὑπὸ τε ἀτόμων καὶ ὀργανώσεων καὶ σωματείων ἐγίνοντο πρὸς τοὺς τὰ τῆς Πολιτείας διαχειριζομένους περὶ τοῦ ἀρίστου καὶ ἐπωφελεστέρου διὰ τὸ κοινὸν καλὸν τρόπου ἐπιλύσεως τοῦ ζητήματος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ.

Ἐν τῷ κυκεῶνι τούτῳ τῶν διασταυρουμένων γνωμῶν περὶ ζητήματος τοσοῦτο σπουδαίου καὶ ἐν ἡμέραις τόσοσιν χαλεπαῖς καὶ κρισίμοις, ἡ Θεολογικὴ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου Σχολὴ ἔκρινεν ὅτι ἔδει ν' ἀκουσθῆ καὶ αὐτῆς ἡ ἔγκυρος γνώμη. Ἀνέκαθεν ἡ Σχολὴ περὶ σπουδαιωτάτων προκειμένου ζητημάτων τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ κύκλου καὶ ὁσάκις μέγα ἦν ἐν αὐτῷ τὸ κινδυνευόμενον ἐθεώρει καθῆκον αὐτῆς νὰ ὑψώσῃ τὴν αὐθεντίαν τῆς ὀρθοτομίας αὐτῆς, πάντοτε δὲ συνετέλεσε καὶ εἰσηγήθη ἀπὸ περιωπῆς τὰ ὀρθὰ ἅμα καὶ λυσιτελῆ.

* Τὸ ἄρθρον τοῦτο τοῦ Γρηγορίου Παπαμιχαήλ ἀναδημοσιεύεται ἐκ τῆς «Θεολογίας», Α' 1923.

Τῇ παλαιᾷ ταύτῃ παραδόσει στοιχοῦσα ὑπὸ τοῦ Κοσμήτορος αὐτῆς συνεκλήθη εἰς ἔκτακτον συνεδρίαν τῇ 13 Β' (26 Γ') τοῦ ἔτους τούτου ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Θεολογικοῦ Σπουδαστηρίου. Ἄμα δὲ τῇ ἐνάρξει τῆς συνεδρίας ὁ κ. Κοσμήτωρ παρακαλέσας ν' ἀποσυρθῆ τῆς συνεδρίας ὁ ἐκ τῶν συνέδρων Καθηγητῆς Ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Παπαδόπουλος ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι εἶναι λίαν ἐνδεχόμενον νὰ καταστῆ τὸ θέμα τῆς συνεδρίας προσωπικόν, ἀνεκοίνωσε πρὸς τὴν Σχολὴν ὅτι ἐπειδὴ κατ' αὐτὰς ἐγνώσθη ἐπισήμως ὅτι προσεχεστάτῃ ἐπίκειται ἡ ἐκλογή Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, μετὰ τὴν μεγάλην δὲ κατὰ τὰ τελευταῖα αὐτὰ ἔτη καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς κόλποις τῆς Ἐκκλησίας ἀνωμαλίαν τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν εἰδικῶς διὰ τὴν σημερινὴν περιστάσιν προσκίτᾳται σπουδαιοτάτην σημασίαν διὰ τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας, διότι ἀπὸ τοῦ ἐκλεγχομένου προσώπου θὰ ἐξαρτηθῆ καὶ ἡ θεραπεία τῶν γενομένων ἀτόπων καὶ ἡ ἀναστίλβωσις τοῦ γοήτρου αὐτῆς διὰ τε τοὺς ἔσω καὶ τοὺς ἔξω ἐνόμισε πρέπον νὰ συγκαλέσῃ ἐκτάκτως τὴν Σχολὴν, ἵνα μετ' ἀνταλλαγῆν σκέψεων διαγνωσθῆ κατὰ τίνα τρόπον θὰ ἡδύνατο καὶ ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ ἢ στενωτάτα πρὸς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν δρᾶσιν τῆς Ἐκκλησίας συνδεομένη νὰ συντελέσῃ τὸ καθ' ἑαυτὴν εἰς τὸ ἀγαθὸν αὐτῆς. Ἦχθη ἄλλως τε ὁ κ. Κοσμήτωρ ἐπὶ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ὡς προσέθηκεν, ἔχων ὑπ' ὄψει καὶ ἄλλας σοβαρὰς περιστάσεις καθ' ἃς ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ ἐθεώρησεν ἐπιβαλλόμενον εἰς ἑαυτὴν νὰ εἴπῃ τὴν συμβουλευτικὴν αὐτῆς γνώμην ὄλως ἀμερολήπτως καὶ ἀπὸ περιωπῆς καθ' ἃ ἐμπρέπει εἰς Ἀκαδημαϊκὸν Σῶμα, πάντοτε δ' ὁ μετὰ κύρους λεχθεὶς λόγος αὐτῆς οὐ μόνον κατέστη τοῖς πᾶσι σεβαστὸς καὶ παρὰ πάντων ἠκούσθη μετὰ τῆς ἐμπρεπούσης προσοχῆς ἀλλὰ καὶ ἀγαθοῦ ἐγένετο πρόξενος. Τῆς παρουσίας δὲ περιστάσεως οὐσης ἐκ τῶν κρισιμωτέρων τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἕνεκα τῶν πασιγνώστων λόγων, καθῆκον τῆς Σχολῆς ἱερὸν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι νὰ ἀσχοληθῆ σοβαρῶς περὶ τοῦ ἐκκρεμοῦς σπουδαίου ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος.

Πάντων τῶν μελῶν τῆς Σχολῆς ἐπικροτησάντων κατ' ἀρχὴν τὰς σκέψεις ταύτας τοῦ κ. Κοσμήτορος, ἐπηκολούθησε μακρὰ γνῶμῶν ἀνταλλαγὴ πρὸς κρείσσονα διατύπωσιν τῆς ὁμοθυμῶς γενομένης ἀποδεκτῆς κεντρικῆς ιδέας αὐτοῦ, μεθ' ἃ ὁ τὰς γραμμὰς ταύτας γράφων οἶονεὶ ἀνακεφαλαίων ἐν κατακλειδί τὰ διαμειφθέντα εἶπεν ὅτι μετὰ τὰ τοσοῦτον ἐμπεριστατωμένως καὶ ἐν τόσον ἀγαστῇ ὁμοφωνίᾳ ἀνταλλαγέντα ἐπὶ τοῦ ὑπὸ σκέψιν καὶ συζήτησιν σπουδαίου ὄντως καὶ ἐπωφελοῦς τῇ τε Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ πατρίδι ζητήματος πέποιθεν ὅτι ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ αἶσθημα τῆς ὅλης Σχολῆς ἐκφράζων πρὸς τὸν Κοσμήτορα θερμὰ συγχαρητήρια ἐπὶ τοῖς σοβαροῖς καὶ ἅμα εὐγενέσιν ἐλατηρίοις, ἅτινα ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὴν σύγκλησιν τῆς Σχολῆς εἰς τὴν ἔκτακτον ταύτην συνεδρίαν. «Ἡ Σχολὴ — ἐξηκολούθησε— δὲν πρέπει νὰ μένη ἀδιάφορος πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικὰ γεγονότα ἐκεῖνα ἅτινα ἀσχοῦσι σπουδαίαν ἐπὶ τὸν ἐκκλησιαστικὸν καὶ τὸν κοινωνικὸν βίον ῥοπήν, τοιοῦτο δὲ γεγονὸς κατὰ

τὴν ἀντίληψιν πάντων τῶν μελῶν τῆς Σχολῆς εἶναι ὁμολογουμένως ἡ κατ' αὐτὰς πλήρωσις τοῦ Μητροπολιτικοῦ θρόνου Ἀθηνῶν. Ἐπὶ πλέον δέον νὰ μὴ παροραθῇ καὶ ἡ ἀκόλουθος σπουδαία λεπτομέρεια: ὅτι κατὰ τὰ ἐπίσημα κυβερνητικὰ ἀνακοινωθέντα ἡ ἐκλογή τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ Προέδρου τῆς Ἱ. Συνόδου γενήσεται ἀσχέτως πρὸς πᾶσαν κυβερνητικὴν ἐπιρροήν, ἤτοι κατὰ τρόπον σύμφωνον πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰ θέσμια τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο οὐ μόνον δέον νὰ ἐξαρθῇ ὡς σπουδαῖος σταθμὸς ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἡμῶν χρονικοῖς, ἀλλὰ καὶ ὡς σφόδρα συντελεστικὸν εἰς τὴν ἐλευθέραν πραγμάτευσιν τοῦ θεθέντος ζητήματος.

»Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν ἐμπεριστατωμένην σύσκεψιν λόγος ἐγένετο περὶ τοῦ καταλλήλου εἰς τὰς παρούσας ὅλως ἐκτάκτους περιστάσεις προσώπου τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο τὸ καταλληλότετον σήμερον ἵνα ἀναλάβῃ τὴν Προεδρείαν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας νομίζω ὅτι καθίσταμαι ἐρμηνεὺς τοῦ τε φρονήματος καὶ τοῦ πόθου τῆς Σχολῆς ὑποβάλλων αὐτῇ τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἀρίστη τοῦ μητροπολιτικοῦ ζητήματος λύσις ἡ κατὰ πάντα ἀνταποκρινομένη πρὸς τὰς νῦν περιστάσεις δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς προτάσεως ὅπως εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν θρόνον Ἀθηνῶν ψήφῃ τῆς ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἀναρρηθῇ ὁ πεφιλημένος καὶ σεβαστὸς ἡμῶν συναδέλφος Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Παπαδόπουλος ὡς συγιεντρῶν ἐν ἑαυτῷ πάντα τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τοιοῦτο ὑψηλὸν ἀξίωμα πνευματικά, ἠθικά καὶ διοικητικά προσόντα καὶ ἄρα ὡς ἀνταποκρινόμενος ἀναμφισβητήτως πρὸς τὰς συγχρόνους ἀνάγκας τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τῆς Κοινωνίας. Παρὰ τὴν ἀπώλειαν ἣν θὰ ἐδοκίμαζεν ἡ ἡμετέρα Σχολὴ καὶ ἡ καθ' ὅλου Ἀκαδημεικὴ ἡμῶν οἰκογένεια ἀποστερουμένη τῆς ἐμβριθοῦς συνεργασίας τοῦ φιλάτου καὶ σοφοῦ συναδέλφου χάριν τοῦ εὐρυτέρου τῆς Ἐκκλησίας ἀγαθοῦ, ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ θὰ ἠδύνατο δι' ἰδίου ψηφίσματος πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐχὴν αὐτῆς ταύτην πεποιθῆναι ὅτι προσφέρει σπουδαίαν ὑπηρεσίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Δὲν ἀμφιβάλλομεν βεβαίως ὅτι τὰ σεβασμιώτατα μέλη τῆς Ἱ. Συνόδου ἔχουσι βαθεῖαν συναίσθησιν τῶν σημερινῶν συνθηκῶν, ἐν τῇ ἀσκήσει δὲ τοῦ υπερτάτου αὐτῶν καθήκοντος θὰ ἀπίδωσι πρὸς τὸν ἄριστον καὶ καταλλήλότετον καὶ θέλομεν νὰ πιστεύωμεν ὅτι αἱ ἀντιλήψεις καὶ ἐκείνων καὶ τῆς Σχολῆς συμπίπτουσιν. Ἀκριβῶς δ' ἐν τῇ πεποιθῆσει ταύτῃ ἡ ἡμετέρα πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον εὐχὴ θὰ ἐνισχύσῃ ἔτι μᾶλλον τοὺς ἐνδιαθέτους αὐτῆς στοχασμούς».

Τῆς προτάσεως ταύτης γενομένης ὀλοψύχως καὶ ὁμοφώνως ὑπὸ πάντων ἀποδεκτῆς, ἡ Σχολὴ προέβη εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ κατωτέρω ψηφίσματος, ὅπερ ἀπεφασίσθη παμψηφεί νὰ ἐπιδιοθῇ ὑπὸ τῆς ὀλομελείας τῆς Σχολῆς πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Προεδρεύοντα τῆς Ἱ. Συνόδου, πρὸς τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Παιδείας καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως.

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΑΘΗΝΗΣΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΠΕΡΙ ΕΚΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Γνωσθέντος ὅτι ἅμα τῷ καταρτισμῷ τῆς νέας Ἱεράς Συνόδου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας θὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ ἐκλογή Μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ Προέδρου τῆς Ἱ. Συνόδου, ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου λαβοῦσα ὑπ' ὄψει τὸ ὅλως ἔκτακτον τῆς περιστάσεως καθ' ἣν γενήσεται ἡ ἐκλογή τοῦ Προέδρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, φρονοῦσα δ' ὅτι ἐπιβάλλεται αὐτῇ παλαιότερα ἄλλως τε παραδόσει στοιχοῦσα ν' ἀποφαίνεται γνώμη ἐπὶ ζωτικῶν τῆς Ἐκκλησίας ζητημάτων οἷον τὸ προκείμενον, ἐνόμισεν εὐλογον ὅπως ἐν εἰδικῇ συνεδρίᾳ διασκεφθεῖσα περὶ τοῦ ζητήματος εἰσηγήσῃται τοῖς ἀρμοδίοις ἅπερ λογίζεται λυσιτελέστατα τῇ τε Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ χριστεπωνύμῳ αὐτῆς πληρώματι.

Συνελθοῦσα ὅθεν εἰς ἔκτακτον συνεδρίαν τῇ 4 μ.μ. τῆς σήμερον Δευτέρας 13 Φεβρουαρίου 1923 ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Θεολογικοῦ Σπουδαστηρίου τῇ προσκλήσει τοῦ Κοσμητοροῦ αὐτῆς κ. Ἰω. Μεσολωρᾶ καὶ ἀπαρτίας γενομένης λαβοῦσα ὑπ' ὄψει:

Πρῶτον μὲν ὅτι μετὰ τὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν δεινῶς συνταράξαντα σάλον τῶν τελευταίων ἀνωμάλων ἐτῶν τοῦ ἔθνικοῦ ἡμῶν βίου, καθ' ᾧ τὸ γόητρον αὐτῆς ἐκλονίσθη καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἡ θρησκευτικὴ συνείδησις ἐκ τῶν γενομένων ἐσκανδαλίσθη, τούτου δ' ἕνεκα ἀνάγκη πᾶσα ὅπως τεθῆ διὰ παντὸς τέρμα εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικούς κλύδωνας, γαλήνη δὲ πρυτανεύσῃ ἐν ταῖς ψυχαῖς καὶ ἀγάπῃ ἐν Χριστῷ καὶ πνεῦμα ὁμονοίας ἀνασυνδέσῃ τὴν τε ποιμαίνουσαν καὶ τὴν ποιμαινομένην Ἐκκλησίαν, ταῦτα δ' ἐπιτευχθήσονται μόνον διὰ κλήσεως ἐπὶ τὴν προεδρείαν τῆς Ἐκκλησίας Ἱεράρχου ὑπὸ πάντων εὐπροσδέκτου διὰ τὸ πρᾶον καὶ συμβιβαστικόν τοῦ χαρακτῆρος καὶ δυναμένου ν' ἀσκήσῃ ἐπὶ πάντων κύρος ὡς ἐκ τῆς πανθομολογουμένης αὐτοῦ περιωπῆς.

Δεύτερον δέ, ὅτι μετὰ τὴν θεία συνάρσει, ὡς πεποιθήμεν, ταχεῖαν λῆξιν τῶν δεινῶν τῆς πολυπαθοῦς ἡμῶν πατρίδος, ἡ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία πολλῆς μὲν χρῆζει τῆς ἐσωτερικῆς περισυλλογῆς, τῆς θεραπείας καὶ τῆς διορθώσεως, κληθήσεται δ' ἅμα ὅπως ἐν διασκέψεσι καὶ συνόδοις μετὰ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν συμβάλλῃ εἰς τὴν ἐπίλυσιν ζητημάτων σπουδαιοτάτων πανορθοδόξων, ἀπὸ πολλοῦ μὲν ὠριμασάντων, μάλιστα δὲ νῦν χρηζόντων διακανονισμοῦ, πρὸς τοῦτο δὲ δέον νὰ ἔχῃ ὡς Πρόεδρον αὐτῆς ἱεράρχην οὐ μόνον ἐπὶ συνέσει βαθεῖα διακρινόμενον, ἀλλὰ καὶ γνησίῳ ἐκκλησιαστικῷ πνεύματι ἐμπεφορημένον καὶ σοφίᾳ τῇ ἔσω κεκοσμημένον οὐ τῇ τυχούσῃ καὶ τῶν ἱστορικῶν τῆς Ἐκκλησίας τυχῶν τρίβωνα ἐν τοῖς μάλιστα.

Ταῦτα λαβοῦσα ὑπ' ὄψει ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, φρονεῖ ὁμοφώνως, ὅτι ὁ μάλιστα πάντων ἀρμόζων τῇ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίᾳ

ἐν τοῖς νῦν μάλιστα χαλεποῖς καὶ κρίσιμοις καιροῖς ποιμὴν καὶ πηδαλιούχος αὐτῆς καὶ Πρόεδρος εὔρηται ἐν αὐτῇ τῇ ἡμετέρᾳ Σχολῇ ὁ ἀξιοσέβαστος συνάδελφος ἡμῶν Πανοσιολογ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Χρυσόστομος Α. Παπαδόπουλος, ἀπὸ δεκαετίας μὲν συνηριθμημένος τοῖς μέλεσιν αὐτῆς, ἀπολαύων δ' ἀμερίστου τῆς τιμῆς τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, συγκεντρῶν δ' ἐν ἑαυτῷ οὐ μόνον τοῦ ἥθους τὸ προσηγές, τὸ φιλάδελφον καὶ τὸ εἰρηνικόν, ἀλλὰ καὶ βαθεῖαν καὶ σπανίαν θεολογικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν μόρφωσιν, ὡς αἱ πολυάριθμοι αὐτοῦ συγγραφαὶ μαρτυροῦσι, καὶ πείραν διοικητικὴν οὐ τὴν τυχοῦσαν, ὡς ἐπὶ δύο δεκάδας ἐτῶν διευθύνας ἀνωτέρας Θεολογικὰς Σχολὰς, καὶ καμάτους δ' ἀγώνων ὑπὲρ τῶν δικαίων τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας πολυετῶν, ἀπ' αὐτῶν τῶν ἐπάλλεξεν τῆς κοιτίδος τῶν ἱερῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ Προσκυνημάτων προκινδυνεύσας, καὶ παντοίαν συλλήβδην ἀρετὴν διὰ τὸ ἀδιάβλητον τῆς καθ' ἑλοῦ βιοτῆς καὶ τὸ σεμνὸν καὶ ἐπιβάλλον τῆς πολιτείας, οὐ μὴν δ' ἀλλά, καὶ ὄνομα περφανές κεκτημένος ἐν τοῖς ξένοις θεολογικοῖς καὶ ἐκκλησιαστικοῖς κύκλοις, οἵτινες τόσον θερμῶς καὶ τελεσφόρως ὑπερημύναντο τοῦ Οἴκου-μενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν ἄλλων ἡμῶν ἔθνικῶν δικαίων ἀπὸ τε τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου κόσμου·

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, ἡ τοὺς ποιμένας καὶ τὸν ἱερὸν Κλῆρον τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας καταρτίζουσα ἐν τῇ ἱερᾷ Ἐπιστήμῃ καὶ εἰς ἐπίγνωσιν τῆς θείας ἀληθείας ὅση δύναμις αὐτῇ καθοδηγοῦσα, καθηκόντως δὲ μετὰ διαφέροντος τὰς καθ' ἑλοῦ τύχας τῆς Ἐκκλησίας παρακολουθοῦσα, νομίζει καθήκον αὐτῆς ὅπως, εἰσηγουμένη τὰς ἀνωτέρω σκέψεις τῇ τε ἀγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ, ἅμα δὲ καὶ πᾶσιν ἐκείνοις, ὧν συντελεστικὴ τυγχάνει ἢ εἰς τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα συμβολή, ἐκφράζει θερμὴν τὴν εὐχὴν, ὅπως ἡ ψῆφος τῶν Σεβασμιωτάτων Συνοδικῶν μελῶν ἀναδειχθῆται εἰς τὴν προεδρείαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸν συνάδελφον Ἀρχιμανδρίτην κ. Χρυσόστομον Α. Παπαδόπουλον.

Ὁ Κοσμήτωρ

Ἰω. Μεσολωρᾶς

Οἱ Καθηγηταὶ

Γ. Δέρβος

Ν. Παπαγιαννόπουλος

Γρηγ. Παπαμιχαήλ

Ἀ. Ἀλιβιζᾶτος

Κ. Δουβουνιώτης

Τὸ Ψήφισμα τοῦτο ἡ Σχολὴ μεταβάσα σύσσωμος ἐπέδωκε τῷ Σεβ. Προεδρῶντι τῆς Ἱ. Συνόδου, τῷ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαδεύσεως Ὑπουργῷ καὶ τῷ Προέδρῳ τῆς Κυβερνήσεως, παρ' ἐνὶ ἐκάστω εἰσηγουμένου τὰ κατὰ τὴν εὐχὴν αὐτῆς τοῦ κ. Κοσμήτορος.

Ἡ παρὰ τῷ κ. Πρωθυπουργῷ ἀκρόασις τῆς Σχολῆς παρετάθη ἐπὶ μακρόν.

Μετὰ τὴν εἰσήγησιν τοῦ κ. Κοσμήτορος ἡ Σχολὴ ἤκουσε τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ εἰπόντος ταῦτα που ἀπαντητικῶς: ὅτι τὸ θιγόμενον ὑπ' αὐτῆς ζήτημα δὲν εἶναι ζήτημα μόνον προσώπου, ἀλλὰ καὶ κανονικότητος καὶ νομιμότητος. Καὶ περὶ μὲν τοῦ προτεινομένου ὑπὸ τῆς Σχολῆς προσώπου ἡ Κυβέρνησις ὄντως ἔχει πολλαχόθεν τὰς αὐτάς, ἅς καὶ ἡ Σχολὴ εἰσηγεῖται, πληροφορίας. Περὶ τοῦ τρόπου ὅμως τῆς ἐκλογῆς τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν αἱ γνώμαι διίστανται, ἄλλων ἄλλα γνωματευόντων καὶ αὐτὸ τοῦτο διαφωνούντων περὶ τὰ καίρια. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀνέβαλε καὶ ἀναβάλλει τὴν διευθέτησιν τοῦ ζητήματος τούτου, παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς ὅπως ὡς τάχιον τερματισθῇ. Ἐκεῖνο, περὶ οὗ ἐνδιαφέρεται ἡ Κυβέρνησις, εἶναι ἡ τε ἐν τῷ τοῖς πᾶσιν ἀρεστῷ προσώπῳ τοῦ μέλλοντος Μητροπολίτου ἐπιτυχία, ἵνα ἐπιτευχθῇ ὀριστικῶς ἡ συναδέλφωσις καὶ ἡ εἰρήνη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ τὸ κανονικῶς καὶ νομικῶς ἀπρόσβλητον τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ. Περὶ τοῦ τελευταίου τούτου ἡ Κυβέρνησις ἐσκέφθη νὰ ζητήσῃ τὴν ἔγκυρον καὶ ὑπεύθυνον γνώμην καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, δρᾶττομαι δ' ἤδη τῆς ἐνταῦθα παρουσίας αὐτῆς ὅπως ἀκούσω τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου γνωμοδότησιν.

Ἡ Σχολὴ αὐθωρεὶ διασκεψαμένη ἀπεφάνθη ὅτι ἐκλογὴ γιγνομένη καὶ ὑπὸ τῆς νῦν λειτουργούσης Ἱερᾶς Συνόδου εἶναι καὶ κανονικὴ καὶ νομικῶς ἔγκυρος, διότι καὶ κανονικοὶ τυγχάνουσιν οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὴν Ἱεράρχαι καὶ κατὰ κείμενον νόμον τυγχάνει συγκεκλημένη.

Οὕτω γνωμοδοτήσασα ἡ Σχολὴ καὶ ἄλλα τινὰ σχετικὰ κοινολογήσασα μετὰ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, ἀπεχώρησεν.

Αὐθήμερον τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον συγκληθὲν ἀπεφάσισεν ὅπως ἡ ἐκλογὴ τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν γένηται διὰ τῆς ἐν ἐνεργείᾳ Ἱερᾶς Συνόδου, ἣτινι καὶ τῇ ἐπιούσῃ διεβίβασεν ἐντολὴν ὅπως προβῇ εἰς τὴν ἐκλογὴν ἄνευ ἐπὶ πλέον ἀναβολῆς.

Ἡ Ἱ. Σύνοδος, συνεδριάσασα τῇ 8 Μαρτίου, ἐξέλεξε Μητροπολίτην Ἀθηνῶν καὶ Πρόεδρον τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸν Ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομον Παπαδόπουλον.

Τῇ 9 Μαρτίου ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ συγκληθεῖσα εἰς ἕκτακτον συνεδρίαν ὑπὸ τοῦ κ. Κοσμήτορος, ἤκουσεν αὐτοῦ εἰπόντος τάδε:

«Κύριοι Συναδέλφωι,

Πλήρης χαρᾶς ἀναγγέλλω ὑμῖν, ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξέλεξε Μητροπολίτην τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν, Πρόεδρον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ Ἐξάρχον πάσης Ἑλλάδος τὸν ἀγαπητὸν ἡμῶν συνάδελφον Πανοσιολογιώτατον Ἀρχιμανδρίτην κ. Χρυσόστομον Παπαδόπουλον. Καὶ δύναμαι νὰ χαρακτηρίσω, κύριοι, τὴν χαρὰν ἡμῶν ταύτην διπλῆν· πρῶτον μὲν διὰ τὴν μεγάλην τιμὴν, ἣτις προσεγένετο εἰς ἕνα ἐκ τῶν συναδέλφων ἡμῶν καὶ ἣτις ἀντανακλιᾷ εἰς ὀλόκληρον τὴν ἡμετέραν Σχολήν· δεύτερον δέ, διότι

καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων κστεδείχθη ὅτι ὀρθὰ ἔγνω ἡ ἡμετέρα Σχολή εἰσηγηθεῖσα διὰ τοῦ ψηφίσματος αὐτῆς πρὸς τε τὴν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὴν εὐχὴν, ὅπως αὐτὸν ἀναδείξῃ ἡ ψῆφος τῶν Σεβασμιωτάτων ἐκλογέων. Ἡ Θεολογικὴ Σχολή λογίζεται ἑαυτὴν ὑπερήφανον, ὅτι ἡ φωνὴ αὐτῆς ἐγένετο ἀκουστὴ εὐμενῶς ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων, καὶ ὅτι συνέβαλε σπουδαίως εἰς τὴν εὐρυθμον ἐν τῷ μέλλοντι ἐξέλιξιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν πραγμάτων καὶ τὴν ἀνόρθωσιν καὶ ἀνάδειξιν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν διὰ τοῦ ἡμετέρου ἀγαπητοῦ συναδέλφου, κατὰ τὰς ἀς δεδικοιολογημένως τρέφει βασίμους ἐλπίδας».

Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ἀπεφασίσθη ὅπως, κατὰ τὴν αὐριον γενησομένην χειροτονίαν τοῦ νέου Μητροπολίτου, παραστῆ ἡ Σχολή ἐν σώματι, μετὰ δὲ τὴν λειτουργίαν προσέλθη εἰς τὸ μητροπολιτικὸν μέγαρον καὶ ἐκφράσῃ νὰ συγχαρητήρια αὐτῆς προσφωνοῦντος τοῦ κ. Κοσμητόρος.

Ὅντως τῇ ἐπιούσῃ, Σαββάτῳ (10 Μαρτίου), ἐγένετο πανηγυρικὴ ἡ χειροτονία τοῦ ἐψηφισμένου Μητροπολίτου ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ ἐν μέσῳ ἀπείρου ἐκκλησιάσματος, παρόντων δὲ πάντων τῶν ἐν τέλει, μετ' αὐτὴν δὲ ἡ Θεολογικὴ Σχολή ἐν σώματι μεταβᾶσα εἰς τὸ μητροπολιτικὸν μέγαρον ἐξέφρασε τῷ νεοχειροτονητῷ Μητροπολίτῃ Ἀθηνῶν τὰ θερμὰ αὐτῆς συγχαρητήρια, ἐκ μέρους αὐτῆς τοῦ Κοσμητόρος προσφωνοῦντος ὧδε:

«Θερά, Μακαριώτατε, τὰ συγχαρητήρια ἐλάβετε παρὰ τῶν φιλάτων ὑμῶν συγγενῶν καὶ οἰκείων· θερμῶν τῶν συγχαρητηρίων ἐτύχετε παρὰ τῶν φίλων, ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων συναγωνιστῶν Ὑμῶν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως καὶ τῆς ἐπιστήμης καθόλου, ἐφ' οὗ ἀλλαχοῦ τε καὶ ἐνταῦθα πολλὰ καὶ μεγάλα εἰργάσασθε· οὐκ ὀλίγα τὰ εὐχετήρια γράμματα ἐστάλησαν ὑμῖν παρὰ τῶν ἀρχηγῶν τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἡμεδαπῶν τε καὶ ἀλλοεθνῶν, καθορώντων ἐν τῷ προσώπῳ ὑμῶν σῶφρονα καὶ σθεναρὸν συνεργάτην ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Κυρίου, εἰς δὴ τὸν τῆς ἐλαίας κλάδον προσκομίζετε.

Ἄλλ' ἐπιθυμῶ νὰ πιστεύσητε, Μακαριώτατε Μητροπολίτα, ὅτι θερμώτατα πάντων καὶ ἐγκαρδιώτατα εἶναι τὰ συγχαρητήρια, ἅτινα ἀπευθύνει Ὑμῖν ἡ τῶν Θεολόγων Σχολή τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου δι' ἐμοῦ τοῦ Κοσμητόρος αὐτῆς καὶ πάλαι ποτὲ διδασκάλου Σου, διότι αὕτη ἠξιώθη πάνυ δικαίως τε καὶ ἀξίως νὰ παράσχη τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἀρχηγόν, ἀνήκοντα ἕως χθὲς εἰς τὴν χορείαν αὐτῆς, κοσμούμενον εὐσεβεῖ καὶ ὀρθοδόξῳ φρονήματι, πεπνυμένη καὶ ἀμφιλαφεῖ παιδείᾳ τῇ τε θύραθεν καὶ τῇ ἔσω σοφίᾳ, ἐπιστεφομένη ἅμα σεμνῶ καὶ ἀριπρεπεῖ καὶ μειλιχίῳ χαρακτῆρι. Χαίρει ἡ Θεολογικὴ Σχολή, συγκαίρουσα ἅμα αὐτῇ διότι τὰ μέγιστα συνέβαλε διὰ τε τοῦ Ὑπομνήματος αὐτῆς καὶ τῶν παρὰ τοῖς ἀρμοδίους παραστάσεων, εὐμενῶς ἀκροασαμένους ταύτην, ἐκδηλώσασα τὴν εὐχὴν, ὡς εἶχε καθῆκον ἐκ τῆς μεγάλης ἀποστολῆς αὐτῆς, ὅτι τοιοῦτος τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἀρχηγὸς ἔπρεπεν, ὅστις νὰ φέρῃ πάντα τὰ ἐφόδια τοῦ καλοῦ ποιμένος καὶ τοῦ δεξιοῦ οἰακοστρόφου τῇ θείας ὀλκάδος, καὶ δὴ ἐν

ταῖς ἐσχάταις ταύταις ἡμέραις πολλῶν καὶ διαφόρων λόγων ἔνεκεν κλυδωνιζομένης. Χαίρει δὲ χαρὰν μεγάλην ἡ Σχολὴ ἡμῶν, διότι θεῖα συνάρσει ἐξεπληρώθη ὁ σκοπὸς καὶ ὁ πόθος αὐτῆς. Ἡ ἰδέα σὰρξ ἐγένετο. Χαίρει, ὅτι καθορᾷ σήμερον ἀνερχόμενον ἐπὶ τὸν ἀρχαῖον καὶ ἐνδοξόν καὶ ἱστορικὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον τοῦ περικλειοῦς τούτου ἄστεως, τὸν τῆς πρεσβυγενοῦς τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπίλεκτον βλαστὸν, τὸν πάλαι μὲν ἀγαπητὸν μοι μαθητὴν, ἕως χθὲς δὲ προσφιλῆ καὶ πολύτιμον συνάδελφον Χρυσόστομον Παπαδόπουλον. Λυπούμεθα μὲν, ὅτι ἀποχωρεῖτε τοῦ καθηγητικοῦ καθόλου κύκλου τοῦ Πανεπιστημίου, ἰδίᾳ δὲ τῆς Σχολῆς ἡμῶν, ἀλλ' ἡ λύπη ἡμῶν εἰς χαρὰν μεταστρέφεται, ἀναλογιζομένων, ὅτι ἐφ' ἑτέραν ἔδραν ἀνέρχεσθε ἐπ' ἀγαθῶ τῆς Πατρίδος, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης. Χαίρομεν, διότι δὲν θὰ ἠχῆσῃ ἡμῖν ἀποχαιρετισμὸς τοιοῦτος, οἷον ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐξεφώνησε τῆς Βασιλευούσης ἀπερχόμενος. Θὰ ἔχωμεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἐν μέσῳ ἡμῶν. Δὲν θὰ εἴπητε διὰ παντὸς τὸ «χαῖρε ἔδρα ἀκαδημεικὴ». Δὲν θ' ἀκούσωσιν οἱ τῶν ἱερῶν γραμμάτων σπουδασταὶ τὸ «χαίρετε τῶν ἡμῶν λόγων καὶ διδασμάτων ἔραστα!». Δὲν θὰ ἐνωτισθῶμεν τὸ «χαίρετε ἤδη προσφιλεῖς συνάδελφοι!» Τούναντίον, διὰ τῆς ἐκλογῆς τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, ὡς προϊσταμένης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ σύνδεσμος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος μεθ' ἡμῶν στενώτερος ἐγένετο, ὥστε διὰ τῆς συνεργασίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἑκατέρας τούτων τὰς ἑαυτῆς δυνάμεις παρεχούσης, πολλὰ τὰ ἀγαθὰ τῶ τε Ἐθνει καὶ τῆ Ἐκκλησίᾳ νὰ προκύψωσιν.

Μακαριώτατε, τέκνον μου πνευματικόν, τοιοῦτοις ὅπλοις καθωπλισμένος, φέρων τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ἐντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ θαρρούντως ποίμαινε τὸ ἐμπιστευθὲν σοι λογικὸν ποίμνιον. Ἐπίφθονον καὶ ἐπικίνδυνον καὶ πολλῶν θλίψεων γέμον τὸ ὕψος τῆς Μητροπολιτικῆς καθέδρας. Ἀλλὰ θάρσει. Ὁ Κύριος διὰ τοῦ Σταυροῦ τὸν κόσμον κατέκτησεν. Ἡ πίστις νικᾷ. Ὁ Ὑψιστος ἐνισχύει τοὺς τὸν καλὸν ἀγῶνα ἀγωνιζομένους, εἰς οὓς ἀπόκειται ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος. Ὁ Παντοκράτωρ, ὃν ἐκ παίδων ἐλάτρευσας, κατευθῆναι τὰ διαβήματά σου εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν».

Ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 12 Μαρτίου ὁ κ. Κοσμήτωρ λαβὼν τὸν λόγον εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴ ὁ μέχρι μὲν τοῦδε τακτικὸς Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἤδη δὲ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομος Παπαδόπουλος μεγάλως προήγαγε τὴν Θεολογικὴν Ἐπιστήμην διὰ τε τῆς ἐπὶ πολλὰ ἔτη διδασκαλίας αὐτοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ ἐν ἄλλαις Θεολογικαῖς Σχολαῖς καὶ διὰ τῶν πολλῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, καθῆκον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς εἶναι νὰ προτείνῃ τοῦτον εἰς Ἐπίτιμον Καθηγητὴν, ὡς διαπρέψαντα ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ. συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 106 τοῦ περὶ Ὁργανισμοῦ τοῦ Πανεπιστημίου νόμου (2905).

Τῆς προτάσεως τοῦ Κοσμήτορος ὁμωφώνως γενομένης ἀποδεκτῆς, ἀπεφασίσθη νὰ ἐνεργηθῶσι πρὸς τοῦτο τὰ δέοντα παρὰ τῆ Πρωτανείᾳ.

Ὦντως δὲ μετὰ τὰ γενόμενα διαβήματα καὶ συνεπεὶ ἀποφάσεως τῆς Σχολῆς, ληφθείσης ἐν ἐκτάκτῳ συνεδρίῳ τῆς 31 Μαρτίου, περὶ διανομῆς πρὸς τοὺς τακτικούς Καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου τὸ μὲν πίνακος τῶν ἔργων τοῦ ὑποψηφίου, τὸ δὲ ὑπομνήματος διασαφητικοῦ, ἵνα γένηται καταφανὲς ὅτι ὄντως οὗτος κέκτηται τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, διεβιβάσθησαν ταῦτα πρὸς τοὺς κ. κ. Καθηγητὰς διὰ τῆς Πρυτανείας. Τὸ συνοδεῦον τὴν «Ἀναγραφὴν συγγραφῶν καὶ δημοσιευμάτων» τοῦ ὑποψηφίου Ὑπόμνημα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἔχει οὕτω·

Κύριε Συνάδελφε,

Ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει τοῦ ἡμετέρου διακεκριμένου συναδέλφου κυρίου Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ Θεολογικὴ Σχολή, ἥς ἐπίλεκτον ἀπετέλει μέλος, συνελθοῦσα, πρότεινε τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ εἰς «Ἐπίτιμον Καθηγητὴν», ὡς ἐξόχως ἐν τῇ ἐπιστήμῃ διαπρέψαντος, διὰ συγγραφῶν πολυαριθμῶν καὶ πρωτοτύπων καὶ διὰ διδασκαλίας πολυχρονίου καὶ τὴν καθ' ὅλου μὲν Θεολογικὴν Ἐπιστήμην προαγαγόντος, ἰδιαίτατα δὲ τὸν ἱστορικὸν αὐτῆς κλάδον καταπλουτήσαντος.

Τοῦ θεολογικοῦ διπλώματος τυχὼν τὸ 1895 μετὰ εὐδοκίματότατος σπουδᾶς ἐν ταῖς Θεολογικαῖς Ἀκαδημαῖαις τῆς Ρωσίας, ἀμέσως δ' ἀναλαβὼν διδασκαλίαν θεολογικῶν μαθημάτων ἐν τῇ ἐν Ἱεροσολύμοις Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Σταυροῦ, ἐνεφύσησε νέον ἐπιστημονικὸν πνεῦμα εἰς αὐτὴν οὐ μόνον διὰ διδασκαλίας ἀκαδημαϊκώτερας, ἀλλὰ καὶ διὰ πυκνῶν ἐπιστημονικῶν δημοσιευμάτων, συνιδρύσας καὶ διευθύνσας τὴν «Νέαν Σιών» (ἐπιστημονικὸν θεολογικὸν περιοδικὸν τῶν Ἱεροσολύμων). Ἐκ τῶν μᾶλλον ἀξιοσημειώτων μελετῶν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις δεκαπενταετῇ αὐτοῦ ἐπιστημονικὴν δράσιν εἶναι αἱ περὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου εἰδικαὶ συγγραφαί, αἱ ὄντως πολύτιμοι συμβολαὶ αὐτοῦ εἰς τὴν διαλεύκανσιν τοῦ λεγομένου Λουκαρείου ζητήματος, αἱ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν ἀναφερόμεναι πολυάριθμοι αὐτοῦ ἱστορικαὶ μελέται, γενικώτεραί τε καὶ μερικώτεραι, τινὲς τῶν ὁποίων ἀποτελοῦσι διεξοδικὰς συγγραφάς. Τοὺς ἐπιστημονικοὺς τούτους ἐν Ἱεροσολύμοις πόνους ἐκτιμῶσα ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου ἀπένευμε παμψηφείας εἰς αὐτὸν (1910) τὸν ἐπίζηλον τίτλον τοῦ «Ἐπιτίμου Διδάκτορος τῆς Θεολογίας» «ὡς πολλὰ καὶ σπουδαῖα θεολογικὰ ἔργα συγγράψαντα».

Τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ δράσιν συνέχισε καὶ κατὰ τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου ὀλιγοχρόνιον διατριβήν, καὶ ἄλλα μὲν πλεῖστα δημοσιεύσας μελετήματα ἐν τε τῷ «Ἐκκλησιαστικῷ Φάρῳ» καὶ τῷ «Πανταίνῳ» (θεολογικοῖς περιοδικοῖς τῶν Πατριαρχείων Ἀλεξανδρείας), ἐκδοὺς δὲ εἰς φῶς τὴν πρώτην πλήρη καὶ ὑπεροκτακοσιοσέλιδον μεγάλην «Ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας

‘Ιεροσολύμων» (1910), τῆς συγγραφῆς τῆς ὁποίας κατήρξατο πρὸ ἐτῶν ἐν ‘Ιεροσολύμοις· τοῦ ἀξιοσπουδάστου τούτου ἔργου ἐγένετο δικαίως μνεία εὐφημοτάτη ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ κριτικῇ τῆς τε ‘Εσπερίας καὶ τῆς Ρωσσίας.

Ἡ ἐπιστημονικὴ παραγωγικότης τοῦ Μακαριωτάτου κ. Χρυσοστόμου ἐξηκολούθησεν ἔτι πλουσιωτέρα ἀφ’ οὗ χρόνου (1911) διορισθεὶς Διευθυντῆς τῆς Ριζαρείου ‘Εκκλησιαστικῆς Σχολῆς ἐγκατεστάθη ἐν ‘Αθήναις, ἔθθα μετὰ διετίαν ἐξελέγη παμψηφει ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τακτικὸς Καθηγητῆς τῆς Γενικῆς ‘Εκκλησιαστικῆς ‘Ιστορίας εἰς διαδοχὴν τοῦ ἀποχωρήσαντος Καθηγητοῦ ‘Αν. Διομήδους Κυριακοῦ. Πλὴν τῶν πολυαριθμῶν ἐν τοῖς θεολογικοῖς περιοδικοῖς πραγματειῶν ἐπὶ ποικιλωτάτων θεολογικῶν θεμάτων, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐδημοσίευσεν ἔργα αὐτοτελῆ ἀφορῶντα εἰς τὰς σχέσεις τῶν ὀρθοδόξων πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους, εἰς τὴν δεοντολογίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἱστορικῶν ἐρευνῶν, εἰς τὴν διαλευκάνσιν διαφόρων ἱστορικῶν περιόδων καὶ γεγονότων ἠγνοημένων ἢ ἀνεπαρκῶς ἐγνωσμένων, εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ‘Εκκλησιαστικῆς ‘Ιστορίας τῶν λοιπῶν ‘Ορθοδόξων Αὐτοκεφάλων ‘Εκκλησιῶν κτλ. ‘Εν τοῖς ἔργοις τούτοις ὅλως ἐξαιρετικὴν θέσιν κατέχει ἡ μεγάλη αὐτοῦ δίτομος «‘Ιστορία τῆς ‘Εκκλησίας τῆς ‘Ελλάδος», ἥς ἐξεδόθη ὁ Α’ τόμος περιέχων τὰ κατὰ «τὴν Ἰδρυσιν καὶ ὀργάνωσιν τῆς ἐν ‘Ελλάδι Αὐτοκεφάλου ‘Εκκλησίας», τὸ πρῶτον περὶ τῆς ‘Εκκλησίας τῆς ‘Ελλάδος ἐπιστημονικὸν καὶ συστηματικὸν καὶ πρωτότυπον ἔργον, θαυμαστῆς φιλοπονίας καὶ εὐσυνειδήτου ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης προϊόν.

Ὁ συγγραφεὺς, εἰδικῶς πονήσας ὑπὲρ τοῦ ‘Ιστορικοῦ κυρίως κλάδου τῆς Θεολογικῆς ‘Επιστήμης, τὰ πλεῖστα τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ πονημάτων ἀφιέρωσεν εἰς ἐρεύνας ἐκκλησιαστικοῖστορικάς, ἐν αἷς ἀνεδείχθη οὐ μόνον γονιμώτατος, ἀλλὰ καὶ λίαν πρωτότυπος καὶ κριτικὸς. Παρακολουθῶν ἐπιμελῶς καὶ ἀνελλιπῶς τὴν διεθνῆ ἐπιστημονικὴν θεολογικὴν κίνησιν καὶ βασιανίζων προσηκόντως τὰ πορίσματα αὐτῆς, ἐκαλλιέργησε σημαντικῶς τὸν κλάδον τοῦτον ἐν τῇ ἑλληνικῇ θεολογίᾳ συντελέσας τὰ μάλιστα οὐ μόνον εἰς τὴν ἔρευναν καὶ συστηματοποίησιν τῆς ‘Ιστορίας τῆς ἐν ‘Ανατολῇ ‘Ορθοδόξου ‘Εκκλησίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐμπέδωσιν αὐστηρῶς ἐπιστημονικοῦ ἀντικειμενικοῦ πνεύματος ὡς ἀφετηρίας καὶ βάσεως τῶν ἱστορικῶν ἐρευνῶν. ‘Απὸ τῆς ἐπόψεως ταύτης δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι ὁ Μακαριώτατος κ. Χρυσόστομος κατέλαβε θέσιν κατ’ ἐξοχὴν ‘Ιστορικοῦ τῆς ‘Ορθοδόξου ‘Ελληνικῆς ‘Εκκλησίας.

‘Αλλ’ ὅμως ὁ ὑποψήφιος δὲν περιωρίσθη εἰς μόνας τὰς ἱστορικὰς ἐρεύνας. Ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτοῦ ἐργασία ὑπῆρξε πολυμερῆς, περιλαβοῦσα καὶ ἄλλους τῆς Θεολογίας κλάδους. Οὕτω, πολυάριθμοι εἶναι αἱ πλήρη Χριστιανικὴν ‘Ηθικὴν ἀπαρτίζουσαι ἠθικαὶ αὐτοῦ μελέται· τὰ μάλιστα συνέβαλεν εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ ‘Εξηγητικοῦ κλάδου διὰ τῶν ἐρμηνευτικῶν αὐτοῦ «‘Υπομνημάτων» εἰς τινὰ τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἐκδοῦς καὶ ἰδίαν «‘Ιερὰν ‘Ερμηνευτικὴν». Οὐκ ὀλίγας κανονικὰς μελέτας δημοσιεύσας συνετέλεσεν εἰς τὴν

διασάφησιν κυρίως τοῦ πνεύματος τῶν Ἱερῶν Κανόνων· συνέβαλεν ἱκανῶς εἰς τὴν ἔρευναν τῶν λειτουργικῶν μνημείων δι' ἔργων περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου καὶ περὶ τῶν ἐν τῇ χριστιανικῇ ἀρχαιότητι ἱερῶν τελετῶν τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων. Συλλήβδην δ' εἰπεῖν, οὐδὲν ἐπικαιρον θεολογικὸν ἢ ἐκκλησιαστικὸν γεγονός εὐρυτέρας σημασίας ἀφῆκεν αὐτὸν ἀδιάφορον, ἐφ' ᾧ καὶ πάντα σχεδὸν τὰ ἔργα αὐτοῦ φέρουσι τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἐπικαιρότητος.

Εὐρεῖα ἐπ' ἴσης ἐγένετο καὶ ἡ κριτικὴ αὐτοῦ καὶ βιβλιογραφικὴ ἐργασία, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἀφθόνων καὶ διεξοδικῶν κριτικῶν καὶ βιβλιογραφικῶν διασαφητικῶν σημειωμάτων ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν θεολογικοῖς περιοδικοῖς, ἐν οἷς ἀπεικόνιζε τὴν καθ' ἕλου ἐπιστημονικὴν θεολογικὴν κίνησιν, τῶν πορισμάτων τῆς ὁποίας τὴν ὀρθὴν ἐκάστοτε παρεῖχεν ἐκτίμησιν.

Ἐκ τε τῆς ἐπισυναπτομένης Ἀναγραφῆς τῶν ἔργων τοῦ Μακαριωτάτου κ. Χρυσοστόμου, καὶ ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων ὑπομνηματικῶν ἐπ' αὐτοῦ διασαφήσεων καθίσταται καταφανές, ὅτι ὄντως ὁ ὑποψήφιος ἐξόχως διέπρεψεν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, εἰς ἣν καὶ ἀφώσιωσε πάσας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις, οὐ μόνον ὡς συγγραφεύς, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀπὸ τῆς ἔδρας ἐπὶ τρεῖς πού δεκαετηρίδας εὐδοκίμητατος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας διδάσκαλος, πάντοτε διακρινόμενος διὰ τὴν ἀκραιφνῆ ὀρθοδοξίαν τῆς καθ' ἕλου διδασκαλίας αὐτοῦ. Φρονοῦμεν δέ, κύριε συνάδελφε, ὅτι, ψηφίζοντες αὐτὸν «Ἐπίτιμον Καθηγητὴν» τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, οὐ μόνον ἐπαξίως καταστέφομεν τοὺς πολλοὺς καὶ καλοὺς τοῦ συναδέλφου ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιστήμης πνευματικούς καμάτους, ἀλλὰ καὶ συντελοῦμεν εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ συνδέσμου αὐτοῦ πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ ὑπὸ τὴν νέαν αὐτοῦ ὑψηλὴν ἐκκλησιαστικὴν ιδιότητα.

Τούτου ἕνεκα παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως, ὅταν λάβητε τὴν σχετικὴν πρὸς τὴν ἐκλογὴν πρόσκλησιν τῆς Πρυτανείας, εὐαρεστούμενος παραστῆτε αὐτοπροσώπως ἐν τῇ συνεδρίᾳ καὶ ὑπερψηφίσητε τοῦ ὑποψηφίου τῆς ἡμετέρας Σχολῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16ῃ Ἀπριλίου 1923.

Μετ' ἄκρας τιμῆς

Ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΣΟΛΩΡΑΣ

Ἡ Συνέλευσις τῶν τακτικῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου συνεκλήθη ὑπὸ τοῦ Πρυτάνεως τῇ 6¹)² μ.μ. τῆς 25 Ἀπριλίου. Ἀπαρτίας δὲ γενομένης καὶ μετ' εἰσήγησιν τοῦ Ἀντιπρυτάνεως κ. Δ. Παππούλια περὶ ἀποφάσεως «ἐπὶ τῆς ὑποβληθείσης ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς προτάσεως περὶ κατα-

στάσεως ἐπιτίμου Καθηγητοῦ τοῦ πρώην τακτικοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογ. Σχολῆς καὶ νῦν Μακαριωτάτου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομου Παπαδοπούλου» συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 106 τοῦ Ὁργανισμοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐγένετο ἡ ψηφοφορία, μεθ' ἣν ὁ ὑποψήφιος ἐξελέγη παμψηφεί «Ἐπίτιμος Καθηγητῆς τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου».

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» τὸ σχετικὸν Βασ. Διάταγμα, οὗτινος τὴν ἔκδοσιν ἡ Πρυτανεία τοῦ Πανεπιστημίου ἀνήγγειλε πρὸς τὸν Μακαρ. Μητροπολίτην Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομον διὰ τοῦ ἀκολούθου ἐγγράφου:

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΠΡΥΤΑΝΕΙΑ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ἄρ. Πρωτ. 7287

Διεκπερ. 979

Πρὸς

τὸν Μακαριώτατον Μητροπολίτην Ἀθηνῶν
καὶ ἐπίτιμον Καθηγητὴν τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου
Κον Χρυσόστομον Παπαδόπουλον

Μακαριώτατε,

Ἄσμενοι ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι ὅτι ἡ Συνέλευσις τῶν τακτικῶν καθηγητῶν τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου, κατόπιν προτάσεως τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς αὐτοῦ περὶ ἐκλογῆς Ὑμῶν ὡς ἐπιτίμου καθηγητοῦ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, ὡς ἐξόχως διαπρέψαντος ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ, ὁμοθυμῶς συμφώνως τῷ Πανεπιστημιακῷ Νόμῳ ἐξέλεξεν ὑμᾶς ἐπίτιμον Καθηγητὴν, τὸ δ' ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργεῖον ἐπεσφράγισε τὴν ψῆφον ταύτην καταστήσαν διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐπὶ τούτῳ κατὰ τὸν νόμον ἀπαιτουμένου Β. Διατάγματος ὑμᾶς ἐπίτιμον Καθηγητὴν.

Δραττόμενοι δὲ τῆς εὐκαιρίας ταύτης πεποιθήμεν, ὅτι διερμηνεύομεν τὴν εὐχὴν καὶ τῶν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ συναδέλφων καὶ συναθλητῶν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ παντὸς τοῦ Πανεπιστημίου, παρακαλοῦντες Ὑμᾶς, ὅπως, παρὰ τὴν ἐκ τῶν ὑψηλῶν καὶ ἱερῶν καθηκόντων ἀπασχόλησιν Ὑμῶν, εὐδοκήσαντες, τηρήσητε, ὡς μέχρι τοῦδε, τὸν μετὰ τοῦ Ἀνωτάτου Πανδιδακτῆριου πνευμα-

τικὸν δεσμόν, πολῦτιμον διὰ τὰ γράμματα καὶ τὴν Ἐπιστήμην, ἐν οἷς ἐξόχως διακρίνεσθε.

Μετὰ παντὸς τοῦ ὀφειλομένου πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα σεβασμοῦ, ἀσπαζόμεθα τὴν ὑμετέραν δεξιάν.

Ὁ Ἀντιπρύτανης
Δ. ΠΑΠΠΟΥΛΙΑΣ

Ὁ Μακαρ. Μητροπολίτης ἐπεσκέψατο τὸ πρῶτον τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν ἐπισήμως τῇ 23 Μαΐου, ἐν τῷ Θεολογικῷ Σπουδαστηρίῳ τοῦ Πανεπιστημίου συνεδριάζουσαν. Ἡ Α.Μ., δεξαμένη τὴν προεδρείαν τῆς συνεδρίας, τὸ μὲν ἠὺχαρίστησε θερμῶς τὴν Σχολὴν ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ Αὐτῆς εἰς ἐπίτιμον τοῦ Πανεπιστημίου Καθηγητὴν, ὀφειλομένη εἰς τὴν πρωτοβουλίαν αὐτῆς, τὸ δὲ ζωηρῶς ἐτόνισεν ὅτι διακαῆς Αὐτῆς πόθος ἦτο καὶ εἶναι ὅπως ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ συνεργάζεται στενῶς μετὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἐνισχύουσα αὐτὴν διὰ τῆς ἐγκύρου φωνῆς τῆς. «Τρέφω τὴν πεποιθῆσιν—εἶπε σὺν ἄλλοις ἡ Α.Μ.— ὅτι ἡ Θεολογικὴ Σχολή, ἥτις ἀποτελεῖ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτῆς γαλουχηθέντων τροφίμων τὴν διδάσκουσαν Ἐκκλησίαν, θὰ δυναθῇ ἐν τῷ μέλλοντι νὰ παράσχη ὑπηρεσίας πολὺ μείζονας καὶ πλουσιωτέρας τῶν τοῦ αὐστηρῶς διδασκτικοῦ αὐτῆς κύκλου, ἐάν, ἐκάστοτε προσκαλουμένη, συνεργάζεται μετὰ τῆς ποιμαινούσης Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν ἐκάστοτε προκυπτόντων σπουδαίων ἐπιστημονικῶν ἅμα καὶ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων. Διὰ τοῦτο δ' ἀκριβῶς καὶ ἀπὸ τῆς σήμερον ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς οὐχὶ μόνον ὡς συνάδελφος καὶ ὡς φίλος πρὸς παλαιούς διδασκάλους καὶ συναδέλφους μου, ἀλλὰ καὶ ὡς Μητροπολίτης Ἀθηνῶν, μετὰ τῆς παρακλήσεως ὅπως προσφέρητε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὰ ὑμέτερα φῶτα. Ἡ δ' Ἐκκλησία, πολλὰς ἐλπίδας στηρίζουσα ἐπὶ τὴν πλειάδα τῶν Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, πέποιθεν ὅτι θὰ δυναθῇ διὰ τῶν συμβουλῶν αὐτῶν νὰ τονώσῃ τὸ θεάρεστον αὐτῆς ἔργον». Ἐν τέλει ἡ Α.Μ. εὐχαριστήσασα καὶ αἰθὶς ἐπὶ τῇ πρὸς Αὐτὴν ἀγάπῃ καὶ τιμῇ τῆς Σχολῆς, παρεκάλεσεν ὅπως παρέχῃ Αὐτῇ τὴν πολῦτιμον αὐτῆς συνδρομὴν καὶ συνεργασίαν.

Ὁ Κοσμητὴρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Ι. Μεσολωρᾶς, ἀπαντῶν εἰς τοὺς λόγους τούτους τοῦ Μακαριωτάτου, πρῶτον μὲν ἐξέφρασε τὴν βαθεῖαν τῆς Σχολῆς χαρὰν ἐπὶ τῇ πρώτῃ ταύτῃ ἐπισκέψει τῆς Α. Μακαριότητος, εἶτα δ' ἐτόνισε διὰ μακρῶν τὴν μεγάλην τῆς ἐπισκέψεως σπουδαιότητα, καθ' ὅτι νῦν τὸ πρῶτον ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱ. Συνόδου Μητροπολίτης Ἀθηνῶν προσέρχεται πρὸς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν ἐν τῇ ἐπισήμῳ αὐτοῦ ιδιότητι, συμπαρεδρεύων δὲ τοῖς θεολόγοις Καθηγηταῖς ὡς συνάδελφος ἅμα καὶ Πρωθιεράρχης, ἐπικαλεῖται προφρόνως τὴν συνδρομὴν καὶ συνεργασίαν τῆς Σχολῆς εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας.